

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 14.7.2021
COM(2021) 393 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-
KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-
KUMITAT TAR-REĠJUNI**

Reġjuni mal-Fruntieri tal-UE: Laboratorji hajjin tal-integrazzjoni Ewropea

1. INTRODUZZJONI

Meta l-Kummissjoni Ewropea adottat il-Komunikazzjoni tagħha “Spinta lit-Tkabbir u l-Koeżjoni fir-Regjuni tal-Fruntieri tal-UE”¹ (il-Komunikazzjoni tal-2017), f’it kienu jimmaginaw li tliet snin wara, aħna se nkunu konxji ħafna tal-eżistenza ta’ fruntieri interni, meta ħafna punti ta’ qsim ingħalqu u ttiehdu miżuri mingħajr preċedent li llimitaw il-libertà ta’ moviment tagħna u fixklu l-hajja transfruntiera.

Il-Komunikazzjoni tal-2017 enfasizzat li r-regjuni tal-fruntieri għandhom rwol vitali fil-proċess tal-integrazzjoni Ewropea. Ħafna rappreżentanti tar-regjuni tal-fruntieri jqisu lir-regjuni tagħhom bħala “laboratorji tal-integrazzjoni Ewropea” minhabba li huma punti kritiċi ta’ interazzjoni transfruntiera intensa, fejn ħafna nies iwettqu attivitajiet ta’ kuljum fuq iż-żewġ naħat tal-fruntiera. Dawn huma regjuni fejn il-vantaġġi tas-suq uniku u l-libertà tal-moviment huma vizibbli ħafna, u fejn ideat u soluzzjonijiet ġodda għall-integrazzjoni Ewropea spiss jiġu ttestjati għall-ewwel darba.

Il-Komunikazzjoni tal-2017 enfasizzat ukoll diffikultajiet persistenti li jaffettwaw ħafna aspetti tal-hajja transfruntiera: in-nuqqas ta’ trasport pubbliku transfruntier, id-diffikultajiet fir-rikonnoxximent tal-ħiliet u tad-diplomi, l-aċċess limitat għal servizzi pubbliċi fil-qrib, in-nuqqas frekwenti ta’ sistemi ta’ governanza transfruntiera ġenwini għall-ġestjoni b’mod kongunt tar-riżorsi, tal-isfidi u tal-opportunitajiet kondivizi. L-ambizzjonijiet tar-regjuni transfruntiera spiss ġew imfixkla minn regoli nazzjonali diverġenti minhabba differenzi fl-implimentazzjoni tal-qafas ġuridiku tal-UE, pereżempju direttivi tal-UE.

Fl-2020 u fl-2021, il-**pandemija tal-COVID-19** uriet b’mod ċar kemm huma interdipendenti l-Istati Membri u r-regjuni tal-UE. Sfortunatament, dan wera wkoll xi drabi kemm il-fruntieri interni tagħna jistgħu jkunu fragli u kemm nistgħu nitilfu malajr il-benefiċċju ta’ spazju miftuh b’libertà ta’ moviment, għalkemm temporanjament. F’ħafna Stati Membri, xi wħud mill-ewwel miżuri li ttiehdu kienu li jergġhu jiġu introdotti l-kontrolli fuq il-fruntieri interni u li jiġi pprojbit l-aċċess għat-territorji tagħhom għall-ġirien li, fi żminijiet normali, jaqsmu l-fruntieri ta’ spiss għal diversi raġunijiet. L-impatt negattiv ta’ dawn il-miżuri malajr sar vizibbli ħafna f’ħafna regjuni tal-fruntieri². Dan ipparalizza s-servizzi, inkluż il-faċilitajiet tal-kura tas-saħħa, minhabba li l-haddiema transfruntieri ma setgħux jaċċessaw il-postijiet tax-xogħol tagħhom. L-impedimenti għall-moviment liberu tal-merkanzija fixklu l-provvisti ta’ tagħmir mediku tant meħtieġ. Il-pubbliku kkonferma dawn l-effetti negattivi: fil-konsultazzjoni pubblika dwar kif jingħelbu l-ostakli fil-fruntieri³ mwettqa mill-Kummissjoni fl-2020, 65 % tar-rispondenti ddikjaraw li l-għeluq tal-fruntieri zied il-perċezzjoni tagħhom tal-fruntiera bħala ostaklu. Għalhekk, l-Istrateġija għal Żona ta’ Libertà, Sigurtà u Ġustizzja adottata reċentement⁴ mingħajr fruntieri interni tqis kif xieraq l-esperjenzi u t-tagħlimiet meħuda mill-pandemija tal-COVID-19. Barra minn hekk, il-Kummissjoni tinsab fl-istadji bikrija tat-thejjija ta’ emenda għall-Kodiċi tal-Fruntieri ta’ Schengen li jenħtieġ li jindirizza n-nuqqasijiet identifikati fis-sistema attwali.

¹ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Kunsill u lill-Parlament Ewropew “Spinta lit-tkabbir u l-koeżjoni fir-regjuni tal-fruntieri tal-UE” - COM(2017) 534 final, 20.9.2017.

² Ara: “The effects of Covid-19 induced border closures on cross border regions” - ISBN 978-92-76-28398-0 u 978-92-76-28400-0

³ Public consultation on overcoming border obstacles (2020) disponibbli minn: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/border-2020/

⁴ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill “Strateġija lejn żona Schengen reziljenti u li tiffunzjona bis-siħ mingħajr kontrolli fil-fruntieri interni” - COM(2021) 277, 2.6.2021.

Iżda deċennji ta' relazzjonijiet tajbin ta' viċinat u kooperazzjoni transfruntiera konstruttiva rriżultaw ukoll f'atti ta' solidarjetà notevoli. L-Istati Membri affettwati anqas serjament minn numri għoljin hafna ta' pazjenti li kienu jehtieġu kura intensiva offrew l-ghajjnuna billi fil-facilitajiet tagħhom hadu pazjenti minn pajjiżi ġirien bi htigijiet akbar. Tul xi fruntieri, strutturi transfruntieri stabbiliti kkoordinaw ir-rispons għall-kriżijiet u taw prova ta' sors prezzjuż ta' informazzjoni affidabbli għan-nies ta' spiss imhawdin minn regoli inkonsistenti u li jinbidlu. U rajna turiji regolari ta' empatija umana sempliċi fost il-komunitajiet ġirien.

Is-solidarjetà tal-COVID-19 fir-reġjuni transfruntiera⁵

Ir-Reġjun Usa' (LU-BE-FR-DE) holoq Task Force għall-Pandemija biex tikkoordina rispons għall-pandemija fuq livelli multipli (eż. il-monitoraġġ tad-disponibbiltà ta' sodod tal-kura intensiva).

Il-bliet ġirien ta' Görlitz (DE) u Zgoszelec (PL) wettqu eżerċizzji kongunti ta' emerġenza (eż. dwar azzjoni li għandha tittiehed meta jiġu affaċċjati b'tifqigħa tal-massa tal-hozba) u użaw din l-esperjenza biex jistabbilixxu sistema ta' skambju ta' informazzjoni transfruntiera matul il-pandemija tal-COVID-19.

Ir-Raggruppament Ewropew ta' Kooperazzjoni Territorjali (BTC EGTC) Bánát Triplex Confinium ilaqqa' flimkien lill-awtoritajiet lokali li jinsabu fir-reġjun tal-fruntiera trilaterali l-Ungerija-Rumanija-Serbja. L-EGTC ingħaqad biex jagħti maskri tal-wiċċ mehtieġa b'mod urġenti u sanitizzaturi tal-idejn mill-Ungerija lis-37 awtorità Rumena involuti fl-EGTC.

Fil-fruntiera bejn l-Awstrija u l-Italja, ir-reġjun ta' Südtirol baġhat tagħmir protettiv lill-provinċji awtonomi ta' Bolzano u ta' Trentino; l-isptarijiet fl-ibliet Tiroleani ta' Innsbruck, Hall u Linz hadu hsieb il-pazjenti Taljani li htieġu kura intensiva.

Il-Kummissjoni Ewropea rreaġixxiet malajr fil-limiti tal-mandat legali tagħha, billi fethet b'mod rapidu "kurituri ekoloġiċi" għat-tranzitu ta' oġġetti essenzjali u adottat żewġ settijiet ta' linji gwida dwar il-moviment liberu tal-haddiema⁶ u assistenza ta' emerġenza fil-kura tas-saħha transfruntiera⁷.

Barra minn hekk, abbażi ta' proposta tal-Kummissjoni, ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (UE) 2020/1475⁸, u l-emenda tagħha (UE) 2021/119⁹, hadu approċċ ikkoordinat għar-restrizzjoni tal-moviment liberu b'reazzjoni għall-pandemija tal-COVID-19. L-emenda ttipprovi dispożizzjonijiet speċjali għar-residenti ta' żoni tal-fruntieri li jaqsmu l-fruntiera ta' spiss biex jahdmu, imorru l-iskola, ifittxu kura medika, jew jieħdu hsieb il-familja. Dawn ma jenhtieġux joqogħdu kwarantina meta jaqsmu l-fruntieri għal skopijiet essenzjali. Barra minn hekk, jekk f'dawn ir-reġjuni jiġi introdott rekwiżit ta' ttestjar dwar l-ivvjagġar transfruntier, il-frekwenza tiegħu jenhtieġ li tkun proporzjonata. Jekk is-sitwazzjoni epidemjoloġika fuq iż-żewġ naħat tal-fruntiera tkun komparabbli, jenhtieġ li ma jiġi impost l-ebda rekwiżit tal-ittestjar relatat mal-ivvjagġar.

⁵ <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/covid19-stories.aspx#cooperation>

⁶ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni "Linji Gwida rigward l-eżerċitar tal-moviment liberu tal-haddiema matul it-tifqigħa tal-COVID-19" - ĠU C 102I, 30.3.2020, p. 12.

⁷ Linji gwida dwar l-Assistenza ta' Emerġenza tal-UE fil-Kooperazzjoni Transkonfinali fil-Kura tas-Saħha relatata mal-kriżi tal-COVID-19 - COM(2020) 2153 final, 3.4.2020.

⁸ Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (UE) 2020/1475 tat-13 ta' Ottubru 2020 dwar approċċ ikkoordinat għar-restrizzjoni tal-moviment liberu b'reazzjoni għall-pandemija tal-COVID-19 (ĠU L 337, 14.10.2020, p. 3).

⁹ Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (UE) 2021/119 tal-1 ta' Frar 2021 li temenda r-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (UE) 2020/1475 dwar approċċ ikkoordinat għar-restrizzjoni tal-moviment liberu b'reazzjoni għall-pandemija tal-COVID-19 (ĠU L 36I, 2.2.2021, p. 1).

Madankollu, il-križi wriet li l-grad ta' reziljenza taż-żoni tal-fruntiera jiddependi l-aktar fuq l-istruttura istituzzjonali u fuq il-livell ta' thejjija, li spiss ikun imfassal u deċiż fil-livell nazzjonali. Dan ikun jisthoqqlu aktar riflessjoni.

Għalhekk, dan ir-rapport huwa strutturat madwar żewġ taqsimiet. L-ewwel nett, huwa jirrevedi l-progress li sar fl-implimentazzjoni tal-azzjonijiet imħabbra fil-pjan ta' azzjoni tal-Komunikazzjoni tal-2017. It-tieni, abbażi ta' hidma analitika u konsultazzjonijiet mal-partijiet ikkonċernati u abbażi tat-tagħlimiet mehuda matul il-križi tal-COVID-19, ir-rapport jerga' jmur lura għall-pjan ta' azzjoni tal-2017 biex tiżdied l-effettività tiegħu u jiġi agġustat għal realtajiet godda. Ma hija proposta l-ebda azzjoni ġdida, iżda l-Kummissjoni Ewropea qed teżamina kif l-inizjattivi u l-programmi taħt il-Qafas Finanzjarju Pluriennali 2021-2027 jistgħu jintużaw biex jistimulaw l-irkupru taż-żoni tal-fruntieri, li l-ekonomiji tagħhom spiss ġew imfixkla b'mod partikolarment sever mill-križi. Ir-rapport iqis ukoll il-fruntieri esterni tal-UE mal-ġirien li għandhom perkors ta' adegżjoni miftiehem biex jissieħbu fl-Unjoni Ewropea.

2. L-IMPLIMENTAZZJONI TAL-PJAN TA' AZZJONI – KISBIET EWLENIN

Il-hidma għall-implimentazzjoni tal-pjan ta' azzjoni 2017 ta' 10 punti, ikkoordinat mill-Punt Fokali tal-Fruntiera, issa ilha għaddejja għal ftit aktar minn tliet snin. Valutazzjoni dettaljata ta' kull azzjoni hija ppreżentata fit-tabella fl-aħħar ta' dan ir-rapport. Il-konsultazzjoni pubblika tal-2020 li saret biex jinftiehem kemm l-impatt ta' dawn l-azzjonijiet kif ukoll is-sitwazzjoni attwali fir-reġjuni transfruntiera gābret 453 tweġiba, li pprovdew kontribut għal dan ir-rapport.

Diversi eżiti huma ta' importanza partikolari u għalhekk huma enfasizzati separatament hawn taht. Dawn kienu sinifikanti b'diversi modi: xi whud minnhom ikkontribwew biex jittejjeb il-fehim tagħna tad-diffikultajiet persistenti li qed jiffaccjaw in-nies li jgħixu f'reġjuni tal-fruntieri; oħrajn holqu impetu ġdid fl-iżvilupp ta' inizjattivi kongunti bejn il-fruntieri. Globalment, dawn it-tweġibiet iprovdew kontribut pożittiv għar-Rapport.

1. *Kaxxa tal-ghodda arrikkita għal interazzjoni transfruntiera*

Fl-2018, il-Kummissjoni adottat il-proposta legiżlattiva “Mekkanizmu Transfruntier Ewropew” (ECBM) biex toffri għodda legali għal soluzzjonijiet prattiċi biex jingħelbu l-ostakli transfruntiera ta' natura legali jew amministrattiva¹⁰. Fl-2019, biex tkun pijuniera fil-hidma biex jingħelbu dawn l-ostakli, il-Kummissjoni nediet *b-solutions*¹¹, inizjattiva innovattiva li tipprovi appoġġ legali lill-awtoritajiet pubbliċi fir-reġjuni tal-fruntieri biex jiġu identifikati l-kawżi ewlenin tal-ostakli legali jew amministrattivi li jaffettwaw l-interazzjonijiet transfruntieri tagħhom u biex tesplora soluzzjoni(jiet) potenzjali. Dan kien proċess ta' suċċess, li solva 90 każ ta' ostakli fil-fruntieri. Il-każijiet koprew 27 reġjun transfruntier f'21 Stat Membru u indirizzaw l-ostakli l-aktar fl-impjegi, fit-trasport pubbliku, fil-kura tas-saħħa u fil-kooperazzjoni istituzzjonali.

It-tagħlimiet ewlenin mehuda mill-inizjattiva “b-Solutions” juru li:

- 1) is-soluzzjonijiet iridu jkunu mfassla għal kull kuntest speċifiku, għalkemm l-esperjenza fl-immaniġġar ta' ostakli simili f'reġjuni oħra tal-fruntieri spiss tista' tkun utli;
- 2) l-implimentazzjoni tas-soluzzjonijiet hija tipikament proċess kumpless u twil, possibbli biss bl-involvement u bl-impenn politiku tal-awtoritajiet tat-tehid tad-deċiżjonijiet f'diversi livelli;

¹⁰ Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar mekkanizmu sabiex jiġu solvuti ostakli legali u amministrattivi f'kuntest transfruntier – COM(2018) 373 final, 29.5.2018.

¹¹ <https://www.b-solutionsproject.com/>

- 3) tista' tintuza firxa ta' għodod biex jiġu identifikati s-soluzzjonijiet; xi wħud jistgħu jkunu Ewropej, oħrajn jistgħu diġà jkunu disponibbli fil-livell nazzjonali. Izda dawn is-soluzzjonijiet ta' spiss jeħtieġu bidliet fil-qafas ġuridiku.

B'mod ġenerali, is-suċċess tal-b-solutions huwa dovut ukoll għall-fatt li twitti t-triq għal ftehimiet fit-tul bejn l-Istati Membri u r-reġjuni biex jitnehhew l-ostakli b'mod definit, kif muri fil-kaxxa ta' wara. Dawn il-proġetti pilota juru wkoll il-potenzjal tal-ECBM. Fi 13 mill-ewwel 43 każ għal b-solutions (30 %), il-partecipanti u l-esperti esprimew b'mod ċar il-fehma li għodda legali tal-UE bhall-ECBM kienet tagħmel differenza biex jiġu solvuti l-ostakli rikorrenti fil-fruntieri li kieku kienet disponibbli¹². L-ECBM għadha qed tiġi diskussa fil-Kunsill, wara li l-Parlament Ewropew stabbilixxa l-pożizzjoni ġeneralment pożittiva tiegħu¹³ fl-2019. Il-Kummissjoni tibqa' konvinta mill-benefiċċji pożittivi li għiib magħha l-proposta.

Il-prassi t-tajba: servizzi mediċi ta' emergenza tul il-fruntiera Franciża-Spanjola

Minkejja l-eżistenza tal-ewwel sptar binazzjonali Ewropew de Cerdanya, it-tobba sa dan l-aħħar ġew impeduti milli jirrispondu għal emergenzi mediċi fuq in-naħa l-oħra tal-fruntiera minhabba n-nuqqas ta' rikonossiment reċiproku awtomatiku tal-istatus tagħhom bħala tobba. Proġett **b-solutions** identifika t-triq biex jingheleb dan l-ostaklu amministrattiv fl-2019. Fl-2020, il-korpi lokali responsabbli implimentaw is-soluzzjoni. Wara s-Summit Franko-Spanjol tal-15 ta' Marzu 2021, issa hemm impenn politiku ġdid biex jiġi żviluppata ulterjorment qafas komuni għall-kura tas-saħħa transfruntiera fir-reġjun transfruntier.

2. L-iżviluppi fil-kura tas-saħħa transfruntiera

Is-settur tal-kura tas-saħħa kien is-suġġett ta' aktar attenzjoni matul dawn l-aħħar ftit snin. B'riżultat ta' dan, issa hemm fehim ħafna aħjar tas-servizzi tas-saħħa transfruntiera, il-valur miżjud tagħhom (pereżempju billi jiġi offrut aċċess iffacilitat għas-servizzi tas-saħħa transfruntiera qrib il-pazjenti) u l-problemi rikorrenti li jiffaċċjaw (spiss marbuta mar-rimborz tal-ispejjeż tal-medikazzjoni). L-iżviluppi tal-politika u l-appoġġ finanzjarju, inkluż taħt il-programmi ta' kooperazzjoni transfruntiera tal-Interreg ifffinanzjati mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR), jaħdmu id f'id biex jiffacilitaw l-iżvilupp ta' servizzi tas-saħħa transfruntiera li spiss jistgħu jsalvaw il-hajjiet (eż. billi l-popolazzjoni transfruntiera tiġi pprovduta b'aċċess ħafna aktar mgħaġġel għal kura speċjalizzata jew għal servizzi ta' emergenza).

Il-prassi t-tajba: Proġett HealthAcross

Wara snin ta' thejjija u kollaborazzjoni bejn l-Awstrija u ċ-Ċekja, fil-belt Awstrijaka ta' Gmünd infetaħ ċentru mediku kongunt ġdid, fejn il-pazjenti Ċeki jistgħu jirċievu wkoll kura inpatient u outpatient.

3. Links godda tat-trasport pubbliku transfruntier

Minbarra l-ostakli legali, waħda mill-aktar diffikultajiet diffiċli li jiffaċċjaw in-nies li jgħixu fir-reġjuni tal-fruntieri hija l-aċċess limitat mit-trasport pubbliku għal zoni fuq in-naħa l-oħra tal-fruntiera. Wisq servizzi għadhom jieqfu fil-fruntiera u wisq ostakli amministrattivi jaffettwaw sistemi kongunti tat-trasport pubbliku. Wara li twettaq immappjar komprensiv ta' konnessjonijiet neqsin fis-settur ferrovjarju u wara li twettqu sensiela ta' proġetti konkreti ffinanzjati mill-baġit tal-UE, din il-problema qiegħda tiġi indirizzata f'diversi reġjuni transfruntiera. F'xi reġjuni tal-

¹² Kompjendju b'aktar informazzjoni dwar l-esperjenza huwa ppubblikat taħt l-ISBN 978-92-76-13300-1 u 978-92-76-13302-5.

¹³ Riżoluzzjoni leġislattiva tal-Parlament Ewropew tal-14 ta' Frar 2019 dwar il-proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar mekkaniżmu sabiex jiġu solvuti ostakli legali u amministrattivi f'kuntest transfruntier [COM(2018) 373 – C8- 0228/2018 – 2018/0198(COD)].

fruntiera ġew stabbiliti shubijiet biex jiġu żviluppati servizzi kongunti, inkluż l-integrazzjoni ta' skedi ta' żmien u ta' hruġ ta' biljetti. Għad fadal hafna xi jsir, iżda sar progress sinifikanti.

Il-prassi t-tajba: rolling stock transfruntier ġdid

Matul il-fruntiera Franċiża-Ġermaniża, il-programm Interreg jiffinanzja l-iżvilupp ta' prototip ferrovjarju transfruntier – Coradia polyvalent – li se jiffunzjona fuq iż-żewġ networks ferrovjarji reġjonali. 30 ferrovija bħal din huma mistennija joperaw bejn il-fruntieri sal-2024.

4. Qafas ċar ta' appoġġ finanzjarju

Ir-Regolament il-ġdid dwar l-Interreg biex jappoġġa l-programmi ta' kooperazzjoni transfruntiera tal-2021-2027 daħal fis-seħħ fl-1 ta' Lulju 2021¹⁴. Dan jinkludi objettiv speċifiku għal Interreg ġdid dwar *Governanza aħjar tal-Kooperazzjoni* li jsaħħaħ il-potenzjal għal programmi ta' kooperazzjoni transfruntiera Interreg (kemm tul il-fruntieri interni kif ukoll esterni) biex jiġu rrimedjati b'mod attiv l-ostakli fil-fruntieri f'dawk ir-reġjuni. Barra minn hekk, il-Kummissjoni Ewropea qasmet mal-awtoritajiet futuri tal-programm, dokumenti ta' orjentazzjoni tal-fruntieri, imfassla biex jiggwidaw lill-Istati Membri, lir-reġjuni u lill-pajjiżi sħab tul il-proċess ta' programmazzjoni, prinċipalment abbażi tal-għarfien miksub bl-implimentazzjoni tal-pjan ta' azzjoni tal-2017. B'mod parallel, ir-Regolament il-ġdid tal-FEŻR¹⁵ jinkoraġġixxi hafna lill-Istati Membri u lir-reġjuni biex jagħmlu użu mill-programmi nazzjonali u reġjonali tal-FEŻR tagħhom stess biex jinvestu f'inizjattivi u fi proġetti infrastrutturali transfruntieri. L-użu ta' sinerġiji b'investimenti f'reġjuni ġirien ikun pass ewlieni biex tiżdied l-effettività tal-politika ta' koeżjoni fir-reġjuni tal-fruntieri.

3. ŻVILUPPI FUTURI

Ir-reġjuni transfruntiera jehtieġu soluzzjonijiet u politiki mfassla apposta li jistgħu jimmassimizzaw il-potenzjal tagħhom, ineħħu l-ostakli eżistenti u jagħtu spinta lill-irkupru ekonomiku u lir-reżiljenza tagħhom. Din kienet ukoll il-fehma espressa mill-Ewropej fil-konsultazzjoni pubblika tal-2020. 79 %¹⁶ tar-rispondenti rrapportaw li "l-azzjoni Ewropea favur ir-reġjuni tal-fruntieri hija importanti minhabba li tikkontribwixxi għall-bini tal-fiducja fost l-individwi u l-organizzazzjonijiet u minhabba li tenfasizza li l-oqfsa legali nazzjonali ta' spiss ma jqisux it-territorji bejn il-fruntieri". Barra minn hekk, 42 % qablu li l-azzjoni mehuda mill-Kummissjoni Ewropea matul l-aħħar hames snin stimulat reġjuni transfruntiera bħal qatt qabel u jenhtieġ li din tkompli. Fl-aħħar nett, 65 % tar-rispondenti ma qablux li l-azzjoni tal-Kummissjoni jenhtieġ li tkun limitata għall-ghoti ta' finanzjament mill-Interreg.

Abbażi tat-tagħlimiet mehuda mill-2017, inklużi dawk mill-kriżi tal-COVID-19, b'mod partikolari l-htieġa għal kooperazzjoni transfruntiera istituzzjonali akbar u aktar profonda, u dwar l-isfidi urġenti li qed tiffaċċja l-Ewropa u d-dinja f'termini tat-tibdil fil-klima, il-Kummissjoni tipproponi li l-azzjonijiet jiġu ffukati mill-ġdid fuq **erba' raggruppamenti**:

- i. **Reżiljenza permezz ta' kooperazzjoni istituzzjonali aktar profonda**
- ii. **Aktar servizzi pubbliċi transfruntieri u aħjar**
- iii. **Swieq tax-xogħol transfruntiera dinamiċi**
- iv. **Ir-reġjuni tal-fruntieri għall-Patt Ekoloġiku Ewropew**

L-azzjoni f'dawn ir-raggruppamenti trid tippermetti lir-reġjuni tal-fruntieri jittestjaw soluzzjonijiet innovattivi fil-kuntest transfruntier, li jippermettulhom ikomplu jaġixxu bħala punti

¹⁴ Ir-Regolament (UE) 2021/1059 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar dispozizzjonijiet speċifiċi għall-mira tal-kooperazzjoni territorjali Ewropea (Interreg) appoġġata mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali u mill-istrumenti ta' finanzjament estern (ĠU L 231, 30.6.2021, p. 94).

¹⁵ Ir-Regolament (UE) 2021/1058 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali u l-Fond ta' Koeżjoni (ĠU L 231, 30.6.2021, p. 60).

¹⁶ It-total tat-tweġibiet "naqbel totalment" 57,4 % u "naqbel" 21,4 %.

kritiċi u laboratorji ta' integrazzjoni Ewropea. It-territorji transfruntieri jagħmlu kemm il-benefiċċji tal-integrazzjoni Ewropea kif ukoll in-nuqqasijiet, viżibbli u reali għall-pubbliku generali. Għalhekk, il-Kummissjoni u l-Istati Membri jridu jaħdmu ma' dawn ir-regjuni fl-iżvilupp kongunt ta' approċċi innovattivi biex japprofondixxu l-integrazzjoni tagħhom u jzidu l-iskambji transfruntieri. L-approċċi u s-soluzzjonijiet biex tiżdied l-integrazzjoni Ewropea żviluppata u ttestjati f'regjuni transfruntiera jistgħu mbagħad jintużaw ukoll b'mod aktar wiesa' f'regjuni oħra.

Azzjonijiet innovattivi għall-iżvilupp ta' regjuni transfruntiera jistgħu jiġu implimentati meta, f'oqsma ta' hidma differenti, l-istituzzjonijiet pubbliċi u organizzazzjonijiet oħra jharsu lejn ir-regjun transfruntier kollu minflok l-unjoni ta' żewġ partijiet separati. Dan jista' jinkiseb bl-użu ta' politika ġdida u l-ghodod finanzjarji ta' bejn l-2021 u l-2027. Qed jintużaw soluzzjonijiet innovattivi f'diversi oqsma ta' politika, pereżempju:

- Iċ-Ċentri Ewropej tal-Innovazzjoni Digitali (EDIH) kif ukoll politika msahħa dwar l-interoperabbiltà, iffinanzjata mill-Programm Ewropa Digitali¹⁷ jistgħu jstimulaw kooperazzjoni akbar bejn il-pajjiżi ġirien u jipprovdu appoġġ għall-innovazzjoni digitali tas-servizzi pubbliċi u tal-kumpaniji f'regjuni transfruntiera.
- Proċessi amministrattivi kkoordinati għall-akkwist pubbliku jistgħu jagħtu spinta lir-rabtiet kummerċjali bejn il-fruntieri. Proġetti transfruntieri dwar "Amministrazzjoni pubblika konnessa" taħt l-inizjattiva ewlenija "Modernise" tal-Faċilità għall-Irkupru u għar-Reżiljenza jistgħu japprofondixxu l-kooperazzjoni fost l-amministrazzjonijiet tar-regjuni ġirien. Id-Direttivi tal-2014 dwar l-Akkwist Pubbliku¹⁸ holqu dispożizzjonijiet speċifiċi dwar l-akkwist kongunt okkażjonali u dwar l-akkwist li jinvolvi awtoritajiet kontraenti minn Stati Membri differenti, b'mod partikolari minn entitajiet legali kongunti, inklużi Raggruppamenti Ewropej ta' Kooperazzjoni Territorjali.
- L-istrategija tal-SMEs¹⁹ tipprovdi qafas għar-regjuni tal-fruntieri biex jiġu esplorati soluzzjonijiet biex jiġu solvuti l-kwistjonijiet transfruntieri li jiffaċċjaw l-SMEs.
- Il-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa²⁰ għan-network TEN-T tinkludi azzjoni mmirata fuq il-konnessjonijiet transfruntieri biex jiġu integrati n-networks tat-trasport fuq iż-żewġ naħat tal-infrastrutturi u s-servizzi tal-fruntieri u digitali²¹.
- L-enfasi fuq is-sostenibbiltà u l-impatt tal-pandemija qed isawru generazzjoni ġdida ta' konsumaturi, li jfittxu opportunitajiet biex imorru vaganzi b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju jew mingħajr l-użu ta' plastik. Dan joffri kamp ta' applikazzjoni ġdid għall-kooperazzjoni transfruntiera, f'termini ta' turizmu kongunt u networks lokali ta' destinazzjonijiet turistiċi intelligenti u sostenibbli.

Il-Kummissjoni se tappoġġa r-regjuni transfruntiera fl-innovazzjoni meta jippjanaw żviluppi futuri, u b'hekk tagħmilha attraenti għall-komunitajiet tal-fruntieri biex mhux biss jibqgħu fejn huma iżda wkoll biex jirnexxu billi jiġi massimizzat il-potenzjal tar-regjuni ta' oriġini tagħhom.

Iż-żgħażaġh ukoll għandhom rwol importanti x'jaqdu biex jagħtu spinta lir-regjuni tal-fruntieri. L-interess qawwi tagħhom fil-kooperazzjoni transfruntiera jintwera mill-adozzjoni għolja tal-iskema ta' volontarjat tal-Interreg²² stabbilita meta nholoq is-Servizz Ewropew tal-Voluntiera.

¹⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-program>.

¹⁸ Id-Direttiva 2014/24/UE (l-Artikoli 38 u 39) u d-Direttiva 2014/25/UE (l-Artikoli 39 u 57).

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0103&from=mt>.

²⁰ <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility>.

²¹ <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/CEF+Digital+Home>

²² <https://www.interregyouth.com/>.

Mill-2019, aktar minn 500 żaġżuġh involontarjau fi programmi u fi proġetti tal-Interreg. Xi whud kienu wkoll il-koawtruti tal-Manifest taż-Żgħażaġh għall-Kooperazzjoni²³.

Il-biċċa l-kbira tal-aspetti deskritti fl-erba' raggruppamenti ta' hawn taht jistgħu jiġu appoġġati finanzjarjament tul il-fruntieri interni u esterni kollha tal-UE mill-Kooperazzjoni Transfruntiera Interreg il-ġdida, il-Kooperazzjoni Transfruntiera tal-IPA, u l-programmi Li Jmiss tal-Interreg. B'mod partikolari, l-objettiv il-ġdid "Governanza aħjar tal-kooperazzjoni" introdott fir-Regolament Interreg kien imfassal speċifikament għal dan il-għan. Mill-65 programm ta' kooperazzjoni transfruntiera li għandhom jiġu implimentati bejn l-2021 u l-2027 tul il-fruntieri interni u esterni tal-UE, mill-anqas 50 se jużaw dan l-objettiv biex isahhu l-governanza transfruntiera. Pereżempju, il-programmi jistgħu jipprevedu l-istabbiliment ta' fondi għal proġetti żgħar biex jiġu solvuti ostakli jew biex isir investment fit-tfassil kongunt ta' strateġiji ta' żvilupp jew ta' mekkaniżmi kongunti ta' ppjanar spazjali. L-appoġġ finanzjarju jista' jiġi ddedikat ukoll biex tiġi esplorata l-hteġa għal servizzi pubbliċi kongunti jew biex isir investment fl-iżvilupp ta' statistika transfruntiera robusta, kif ġie rrakkomandat reċentement mill-Qorti Ewropea tal-Awdituri²⁴.

3.1. Reżiljenza permezz ta' kooperazzjoni istituzzjonali aktar profonda

Kwalunkwe azzjoni meħuda biex tappoġġa r-reġjuni transfruntiera jehtieg li tkun sostnuta b'mekkanizmi ta' governanza robusti biex jiġu żgurati s-sostenibbiltà u d-durabbiltà tal-azzjoni u biex jiġi żgurat li din ma tiddependix fuq avvjament individwali biss. Hemm lok kbir biex tiġi żviluppata ulterjorment il-ġestjoni kongunta tar-reġjuni transfruntiera tagħna, mill-organizzazzjoni ta' konsultazzjonijiet pubbliċi kongunti dwar investimenti futuri, mill-kunsiderazzjoni ta' ppjanar kongunt tal-użu tal-art u ta' servizzi pubbliċi kongunti bbażati fuq il-prossimità. Fil-konsultazzjoni pubblika tal-2020, 56 % tar-rispondenti indikaw li l-ostakli ewlenin relatati mal-proċessi leġiżlattivi kienu relatati mal-kooperazzjoni istituzzjonali.

L-ghodod tal-UE għall-kooperazzjoni huma diġà disponibbli, b'mod partikolari fil-forma ta' **Raggruppamenti Ewropej ta' Kooperazzjoni Territorjali (REKT)** li jipprovdu qafas legali stabbli għal inizjattivi u investimenti kongunti. It-80 REKT eżistenti jkopru firxa wiesgħa ta' attivitajiet, inkluż il-ġestjoni tas-servizzi pubbliċi. Madankollu, biex tiżdied il-kooperazzjoni transfruntiera, huwa meħtieġ li ssir hidma aktar mill-qrib mal-awtoritajiet nazzjonali inkarigati mill-implimentazzjoni. Flimkien mal-Pjattaforma tar-REKT²⁵ ospitata mill-Kumitat tar-Reġjuni, il-Kummissjoni se taħdem biex tippromwovi l-użu tagħhom madwar l-UE. Forom oħra ta' kooperazzjoni sostnuti mill-baġit tal-UE, bħall-Alleanzi tal-Universitajiet Ewropej²⁶ taht il-programm Erasmus+ jew l-EDIH, jistgħu jużaw l-ghodda legali tar-REKT biex isostnu l-kooperazzjoni transfruntiera, u b'hekk jespandu l-impatt tagħha lil hinn mill-politika ta' koeżjoni.

Il-**Mekkanizmu Transfruntier Ewropew (ECBM)** propost mill-Kummissjoni fl-2018 joffri wkoll modi kif jiġi sfruttat il-potenzjal tar-reġjuni transfruntiera billi jiġi stabbilit qafas legali biex jiġu solvuti l-ostakli transfruntiera. Fejn il-kooperazzjoni stabbilita diġà tipprovdi dan il-qafas, l-ECBM huwa għażla addizzjonali. Meta ma jkun hemm l-ebda mekkaniżmu istituzzjonalizzat biex jiġu solvuti l-ostakli, l-ECBM jipprovdi soluzzjoni prekostitwita.

Fil-livell tal-Istati Membri, il-ftehimiet formali eżistenti jiffaċilitaw il-kooperazzjoni billi jipprovdu qafas legali kongunt u miftiehem li fih joperaw. Raggruppamenti reġjonali bħall-Unjoni tal-Benelux jew il-Kunsill Nordiku tal-Ministri għandhom rwol ewleni x'jaqdu fl-ghoti

²³ https://europa.eu/youth/get-involved/democratic%20participation/manifesto-youth-youth-shape-european-territorial-cooperation_en.

²⁴ <https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=58917>

²⁵ <https://portal.cor.europa.eu/egtc/Platform/Pages/welcome.aspx>

²⁶ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_mt

ta' qafas minghajr xkiel għall-interazzjoni. Ftehimiet bilaterali bħat-Trattat ta' Aachen bejn Franza u l-Germanja jew il-Kummissjoni Intergovernattiva Estonjana-Latvjana għandhom objettivi simili. Jista' jinkiseb aktar billi, pereżempju, jiġu esplorati l-possibbiltajiet li jitwettqu b'mod kongunt testijiet ta' verifika fuq il-fruntieri meta tiġi żviluppata legiżlazzjoni ġdida jew meta jiġu trasposti d-direttivi Ewropej. L-ghodda tal-Valutazzjoni tal-Impatt Territorjali li bħalissa qed tintuża mill-Kummissjoni permezz tal-Istrumenti tagħha għal Regolamentazzjoni Ahjar tipprovi bażi utli għal dan. F'kuntatti bilaterali, l-Istati Membri jenhtieg li jikkunsidraw ukoll modi kif jiffacilitaw l-interazzjoni transfruntiera, b'mod partikolari billi jagħmluha possibbli li ssir deroga mir-regoli nazzjonali jew billi jissahħah ir-rikonossiment reċiproku bbażat fuq għarfien, standards u fiduċja reċiproka.

Il-Kummissjoni hija lesta li tappoġġa l-iżvilupp ta' sistemi ta' governanza aktar b'saħħithom għar-regjuni transfruntiera. Dan jista' jinkiseb b'diversi modi, b'xi whud elenkati fil-kaxxa ta' hawn taht. L-Istati Membri u r-regjuni huma mheggin jippartecipaw f'dan il-proċess, b'mod partikolari billi jużaw il-ġenerazzjoni li jmiss tal-programmi ta' kooperazzjoni transfruntiera ta' Interreg biex jinvestu f'sistemi ta' kooperazzjoni sostenibbli li huma mfasla għaċ-ċirkostanzi speċifiċi tagħhom.

Azzjonijiet:

- Il-Kummissjoni se testendi l-inizjattiva **b-solutions** introdotta fl-2019 biex tkopri l-perjodu ta' bejn l-2021 u l-2027 u biex tkopri r-regjuni tal-fruntieri ta' qabel l-adeżjoni. Ir-risultati se jiġu kondivizi fuq in-Network tal-Punti Fokali fuq il-Fruntiera tal-pjattaforma online²⁷, u fuq kanali oħra.
- Sabiex tinkiseb sensibilizzazzjoni akbar dwar il-**valur miżjud tal-kooperazzjoni transfruntiera**, il-Kummissjoni se tiżviluppa metodu ta' awtovalutazzjoni biex tanalizza kemm l-intensità tal-kooperazzjoni transfruntiera kif ukoll il-kontribut tagħha għall-integrazzjoni Ewropea fiż-żoni transfruntieri.
- Il-Kummissjoni se tkompli tappoġġa l-hidma tal-**uffiċċji tal-istatistika** fil-produzzjoni u fil-analizi ta' *data* transfruntiera għat-tfassil ta' politika bbażata fuq l-evidenza: proġett pilota attwali jfittex li jiddefinixxi bliet transfruntieri u żoni urbani funzjonali bil-għan li jiġbor *data* dwarhom fuq perjodu ta' żmien medju. Hija se tkompli tappoġġa l-hidma mwettqa min-Network Ewropew ta' Monitoraġġ Transfruntier²⁸.

3.2. Aktar servizzi pubbliċi transfruntieri u ahjar

In-nies li jgħixu f'regjuni tal-fruntieri spiss isibu ruħhom 'il bogħod mis-servizzi fil-fruntieri nazzjonali tagħhom u ma humiex konnessi b'mod diġitali biżżejjed, iżda qrib is-servizzi ta' prossimità fuq in-naħa l-oħra tal-fruntiera. Xi regjuni tal-fruntieri diġà għandhom tradizzjoni twila ta' kondivizzjoni tas-servizzi pubbliċi jew saħansitra ta' għbir tar-rizorsi biex joffru servizzi ta' prossimità lir-residenti kollha li jgħixu fuq iż-żewġ naħat ta' fruntiera nazzjonali. Fil-konsultazzjoni pubblika tal-2020, ir-rispondenti identifikaw diffikultajiet fl-aċċess għal trasport pubbliku affidabbli bħala l-ostaklu ewlieni għall-użu ta' servizzi pubbliċi transfruntieri, segwiti mill-qrib min-nuqqas ta' servizzi diġitali kongunti.

Il-pandemija tal-COVID-19 għamlet żewġ aspetti vizibbli tas-servizzi pubbliċi transfruntieri fis-settur tas-saħħa²⁹. Minn naħa wahda, l-introduzzjoni f'daqqa ta' restrizzjonijiet fuq il-moviment transfruntier ippreveniet lill-pazjenti, iżda wkoll lill-persunal mediku, milli jaċċessaw facilitajiet tal-kura tas-saħħa. Paradossalment, dawn ir-restrizzjonijiet għamli l-importanza tal-flussi

²⁷ <https://futurium.ec.europa.eu/en/border-focal-point-network/b-solutions>

²⁸ <https://www.bbsr.bund.de/BBSR/EN/research/specialist-articles/spatial-development/eu-council-presidency/network-crossborderdata/main.html>

²⁹ Ara: "L-effetti tal-gheluq tal-fruntieri kkawżat mill-COVID-19 fuq regjuni transfruntiera" - ISBN 978-92-76-28397-3 u ISBN 978-92-76-28399-7

transfruntiera ta' kuljum vizibbli hafna. Min-naħa l-oħra, il-ħtieġa akuta għas-servizzi mediċi rawmet wirjiet ta' solidarjetà bejn il-fruntieri u wriet li r-reżiljenza tar-reġjuni tal-fruntieri għall-kriżijiet tiddependi fuq il-ħidma flimkien bejn il-fruntieri nazzjonali.

Intlaħqu konklużjonijiet simili għall-aċċess għall-edukazzjoni, il-kultura u s-servizzi ta' divertiment, mingħajr ma ntnesiet il-ħtieġa li jiġi ffaċilitat l-aċċess fiżiku għas-servizzi permezz ta' sistemi tat-trasport b'livell baxx ta' emissjonijiet ta' karbonju bħall-ferroviji, it-trammijiet, u x-xarabanks. Pereżempju, l-istrategija tal-UE għall-integrazzjoni tas-sistema tal-enerġija³⁰ tidentifika n-nuqqas persistenti ta' interoperabbiltà transfruntiera tas-servizzi tal-iċċarġjar għall-vetturi elettrici, li huwa l-mod kif jiġu żviluppati servizzi tat-trasport aktar ekoloġiċi bejn il-fruntieri.

Studju riċenti³¹ ffinanzjat mill-programm Interreg tan-Network tal-Osservatorju Ewropew għall-Ippjanar Spazjali ġabar informazzjoni dwar 580 servizz pubbliku transfruntier tul il-fruntieri interni tal-UE. Bħalissa, il-biċċa l-kbira ta' dawn is-servizzi pubbliċi transfruntiera jittrattaw il-protezzjoni tal-ambjent, il-protezzjoni ċivili, il-ġestjoni tad-diżastri u t-trasport. Ix-xejriet futuri juru li servizzi pubbliċi transfruntiera ġodda huma mistennija speċjalment fl-oqsma tal-ippjanar spazjali, l-iżvilupp ekonomiku, it-turiżmu u l-kultura. Ħafna reġjuni qed jesploraw il-kamp ta' applikazzjoni biex jipprovdu servizzi pubbliċi transfruntiera fil-kura tas-saħħa u fis-suq tax-xoġhol. Il-pandemija enfasizzat ukoll l-importanza tad-diġitalizzazzjoni. L-appoġġ għar-reġjuni tal-fruntieri jfisser li jiġi żgurat li s-servizzi pubbliċi diġitali jkunu interoperabbli u transfruntiera b'mod awtomatiku, f'konformità mal-viżjoni u mal-prinċipji stabbiliti fil-Qafas Ewropew għall-Interoperabbiltà u l-pjan ta' azzjoni tal-UE dwar il-Gvern elettroniku³².

Il-Kumitat tar-Reġjuni (f'opinjoni li hareġ fl-2020³³) u l-Parlament Ewropew (bħala parti mill-proġett pilota "Inizjattiva Integrata għar-Rispons ta' Krizi Transfruntiera (CB-CRII)"³⁴) it-tnejn enfasizzaw il-ħtieġa li jiġi pprovdut qafas aktar b'saħħtu u aktar stabbli għas-servizzi pubbliċi transfruntiera. Il-Kummissjoni Ewropea taqşam bis-shih dan l-oġettiv u tipproponi azzjonijiet speċifiċi f'dan il-qasam.

³⁰ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni "Nixprunaw Ekonomija Newtrali għall-Klima: Strategija tal-UE dwar l-Integrazzjoni tas-Sistema tal-Enerġija" - COM(2020) 299 final, 8.7.2020.

³¹ www.espon.eu/cps

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-egovernment-action-plan-2016-2020>

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=OJ:C:2021:106:TOC>

³⁴ <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/214920/budg2021-doc6-tab-en.pdf>

Azzjonijiet:

- Il-Kummissjoni se tappoġġa r-reżiljenza tar-reġjuni transfruntiera, b'mod partikolari permezz tal-**izvilupp ta' servizzi pubbliċi transfruntiera b'saħħithom**, inkluż permezz tad-digitalizzazzjoni u tal-interoperabbiltà. Żewġ studji li għadhom għaddejjin (wiehed dwar is-servizzi pubbliċi u wiehed dwar it-trasport pubbliku) se jipprovdu l-bażi għall-kondiviżjoni ta' prattiki u soluzzjonijiet tajbin għal kwistjonijiet rikorrenti. Ir-reġjuni transfruntiera se jkunu jistgħu jaċċessaw informazzjoni komprensiva permezz ta' **pjattaforma** li għandha tiġi stabbilita skont il-proġett pilota CB-CRII tal-Parlament Ewropew imsemmi hawn fuq.
- Il-Kummissjoni se żżid l-azzjonijiet li diġà ttehdju dwar il-kura tas-saħħa transfruntiera:
 1. **evalwazzjoni tad-Direttiva dwar l-applikazzjoni tad-drittijiet tal-pazjenti fil-kura tas-saħħa transfruntiera** biex jiġi vvalutat kemm din laqgħet b'mod effettiv li għan tagħha li tiffacilita l-aċċess pubbliku għal kura tas-saħħa transfruntiera sikura u ta' kwalità għolja f'pajjiż iehor tal-UE (b'harsa partikolari lejn l-ostakli legali u amministrattivi li jifdal);
 2. **il-programm l-UE għas-Saħħa** jiffinanzja opportunitajiet għal kooperazzjoni transfruntiera fit-trasferiment tal-għarfien u l-prattika tajba;
 3. **Il-holqien ippjanat tal-Ispazju Ewropew tad-Data dwar is-Saħħa** għal tfassil ahjar tal-politika dwar is-saħħa, biex jiġu appoġġati attivitajiet regolatorji bbażati fuq l-evidenza u riċerka u innovazzjoni ahjar dwar is-saħħa, inkluż aċċess kongunt għal servizzi tal-kura tas-saħħa transfruntiera³⁵.

3.3. Swieq tax-xogħol transfruntiera dinamiċi

Hafna reġjuni tal-fruntieri huma kkaratterizzati minn assimetriji soċjoekonomiċi fuq iż-żewġ naħat tal-fruntiera nazzjonali. Il-holqien ta' swieq tax-xogħol transfruntiera ġenwini jipprezenta hafna vantaġġi kemm għan-negozji kif ukoll għall-persuni li qed ifittxu impjieg: l-impjegaturi għandhom aċċess għal gabra akbar ta' hiliet u kompetenzi u l-persuni li qed ifittxu impjieg jistgħu jaċċessaw aktar postijiet tax-xogħol vakanti. Barra minn hekk, l-SMEs li jixtiequ jittestjaw is-swieq ġirien se jkollhom aċċess dirett għal dawk li qed ifittxu impjieg b'hiliet lingwistiċi potenzjalment differenti. B'riżultat ta' dan, l-ivvjagġar transfruntier jista' jevita l-ispejjeż soċjali tal-migrazzjoni, li minflok jistgħu jwasslu għal eżodu ta' forza tax-xogħol ikkwalifikata sew minn reġjuni tal-fruntiera.

Izda biex dan ikun suċċess, ir-reġjuni transfruntiera jenhtieg li jitqiesu bhala territorju "uniku" fir-rigward tal-edukazzjoni u t-taħriġ, il-hiliet u l-kompetenzi, l-impjiegi, u l-aċċess għas-sigurtà soċjali. Dan għadu ma huwiex il-każ: fil-konsultazzjoni pubblika tal-2020, ir-rispondenti indikaw differenzi u diffikultajiet lingwistiċi fir-rikonossiment tad-diplomi, tal-hiliet u tal-kwalifiki bhala d-diffikultajiet ewlenin li wiehed jiltaqa' magħhom f'termini ta' edukazzjoni, taħriġ u impjieg f'reġjuni transfruntiera.

Barra minn hekk, fil-preżent, il-promozzjoni tat-taħriġ u tat-tfittix ta' impjieg madwar il-fruntiera rarament issir b'mod sistematiku, u dan jagħmilha diffiċli li jiġi mmassimizzat il-potenzjal tad-domanda u tal-provvista disponibbli madwar ir-reġjun transfruntier usa'. Eżempji ta' diffikultajiet jinkludu³⁶:

- Ostakli relatati mar-rikonossiment tal-kwalifiki, minkejja l-eżistenza ta' għodod ta' trasparenza bhall-Qafas Ewropew tal-Kwalifiki u għodod legali bhad-Direttiva dwar il-

³⁵ Li għandu jiġi ffinanzjat minn programmi differenti fil-livell tal-UE u fil-livell nazzjonali, bhall-programm l-UE għas-Saħħa, il-Programm Ewropa Digitali, l-Orizzont Ewropa, il-Fond Ewropew għall-Izvilupp Reġjonali, InvestEU u l-Facilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza.

³⁶ Kif iddokumentat mill-inizjattiva b-Solutions. Ara: "b-solutions: Solving Border Obstacles - A compendium of 43 cases" (ISBN 978-92-76-1300-1), pp 26-31.

kwalifiki professjonali, inkluż nuqqas ta' informazzjoni jew għarfien tal-proċeduri amministrattivi rilevanti.

- Diffikultajiet fl-identifikazzjoni tal-impjiegi disponibbli jew fl-ilħuq ta' impjegati potenzjali minhabba n-nuqqas ta' integrazzjoni fis-suq tax-xogħol u ta' koordinazzjoni fost is-servizzi tal-impjiegi. Hafna drabi, il-postijiet tax-xogħol vakanti disponibbli fuq iż-żewġ naħat ta' fruntiera ma jiġux ippubblikati b'mod koordinat. In-nuqqas ta' interoperabbiltà tas-sistemi diġitali huwa ostaklu wkoll.
- Il-kumplessità tat-taxxa nazzjonali u għall-aċċess għar-regimi tas-sigurtà soċjali, kif ukoll tal-leġiżlazzjoni applikabbli jistgħu jikkontribwixxu għal problemi speċifiċi għall-vjaġġaturi.
- L-ostakli marbuta mal-prattiki tat-telexogħol għall-vjaġġaturi transfruntiera li jirriżultaw mill-kumplessità fid-determinazzjoni tal-leġiżlazzjoni applikabbli u min-nuqqas ta' konnessjoni tal-internet affidabbli rapida f'żoni transfruntiera ta' natura rurali.

Dawn id-diffikultajiet jiġu esperjenzati minn vjaġġaturi transfruntiera, minkejja l-passi sinifikanti mehuda. Pereżempju, fil-kuntest ta' telexogħol akbar, il-Kummissjoni Amministrattiva għall-Koordinazzjoni tas-Sistemi tas-Sigurtà Soċjali³⁷ pprovdiet gwida biex jinstabu soluzzjonijiet prammatiċi li jippermettu lill-affiljazzjoni tas-sigurtà soċjali tal-haddiema tibqa' fil-pajjiż tal-post tax-xogħol "normali" (jiġifieri normalment fejn tinsab il-kumpanija).

L-ivvjaġġar lejn ix-xogħol minn fruntiera għal oħra u r-ritorn lura lejn id-dar kuljum jenħtieġ li jkunu sempliċi daqs l-ivvjaġġar mix-xogħol u lura mis-subborgi ta' belt kbira. Hemm htieġa ċara li l-vjaġġaturi transfruntiera jkollhom l-istess drittijiet fil-prattika bħal dawk li ma jaqsmux il-fruntiera kuljum għax-xogħol. L-oqfsa legali nazzjonali u reġjonali jenħtieġ li jiġu skrinjati u riveduti kull meta jkun hemm evidenza li jqiegħdu lill-vjaġġaturi transfruntiera f'pożizzjoni aktar fragli minn haddiema oħrajn. Il-proċeduri amministrattivi għall-vjaġġaturi transfruntiera jenħtieġ li jkunu ekwivalenti għal dawk li japplikaw fil-kuntest nazzjonali sabiex jiġu evitati sitwazzjonijiet inkonsistenti jew kumplessi bla bżonn. Jenħtieġ li l-Istati Membri jikkunsidraw li jadottaw politiki u ftehimiet fiskali li ma jippenalizzaw lil ebda reġjun, pereżempju kif issuġġerit mill-Kungress tal-awtoritajiet lokali u reġjonali tal-Kunsill tal-Ewropa³⁸.

L-Awtorità Ewropea tax-Xogħol (ELA) tiffacilita aċċess aktar faċli għall-informazzjoni dwar is-servizzi tal-mobilità tal-forza tax-xogħol għall-individwi u għall-impjegaturi. Dan se jsaħħaħ il-kooperazzjoni u se jkollu rwol ta' medjazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali dwar aspetti relatati mal-liġi tax-xogħol u s-sigurtà soċjali. Is-swieq tax-xogħol jenħtieġ li jiksbu perspettiva aktar Ewropea. Il-Kummissjoni se tikkunsidra kwistjonijiet transfruntiera b'mod aktar sistematiku, pereżempju għall-iżvilupp strutturat u sostnut tal-istatistika dwar l-ivvjaġġar transfruntier.

L-istess japplika għall-edukazzjoni, it-taħriġ u l-hiliet. Dan ifisser li n-nies jista' jkollhom aċċess għal skola jew għal kindergarten fil-pajjiż fejn jgħixu, iżda jistgħu jiffaċċjaw proċeduri amministrattivi jew ostakli legali biex jaċċessaw dawn is-servizzi fejn jaħdmu. L-istess jiġri b'aċċess għal traineeships jew opportunitajiet ta' taħriġ professjonali. Fl-edukazzjoni għolja, l-Alleanzi tal-Universitajiet Ewropej mas-shab fir-reġjuni ġirien tal-fruntieri jista' jkollhom rwol importanti fil-promozzjoni tal-multilingwiżmu.

Il-persuni li jgħixu f'reġjuni transfruntiera jenħtieġ li jingħataw aċċess għall-edukazzjoni u t-taħriġ fuq iż-żewġ naħat tal-fruntiera. F'reġjuni b'popolazzjoni baxxa, jew f'dawk li jbatu mid-depopolazzjoni, l-esplorazzjoni tal-opportunità ta' offerta kkoordinata ta' edukazzjoni u taħriġ tista' tgħin biex jinżammu tali servizzi meta jkunu f'riskju. Il-kondiviżjoni tar-riżorsi tal-edukazzjoni bejn ir-reġjuni tal-fruntieri tikkontribwixxi wkoll għall-bilingwiżmu, il-fiduċja reċiproka u s-settijiet ta' hiliet komuni, li huma kollha benefiċċji tal-integrazzjoni Ewropea.

³⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=mt>

³⁸ <https://rm.coe.int/09000016809f79d2>

Iż-Żona Ewropea tal-Edukazzjoni (ŻEE)³⁹ turi li huwa essenzjali li jiġu evitati ostakli strutturali għat-tagħlim u għall-iżvilupp tal-hiliet. Parti minn din l-inizjattiva, l-Alleanzi tal-Universitajiet Ewropej, tintegra ambizzjonijiet bħall-multilingwiżmu, li se jkunu ta' benefiċċju għall-għan tal-koordinazzjoni tal-provvista tal-edukazzjoni f'reġjuni bħal dawn, għalkemm għandha kamp ta' applikazzjoni ferm usa'.

Diġà hemm diversi eżempji tajbin fl-Unjoni Ewropea ta' reġjuni li jipprovdu servizzi edukattivi kongunti jew rikonoxximent reċiproku ta' hiliet u kwalifiki abbażi tal-għarfien tal-kurrikuli ta' xulxin u dwar il-fiduċja⁴⁰. Hemm bżonn ta' aktar eżempji bħal dawn, u jenhtieg li l-Istati Membri jahdmu id f'id mal-Kummissjoni Ewropea biex isahhu r-reġjuni tal-fruntieri fl-għoti ta' offerti ta' edukazzjoni transfruntiera.

Azzjonijiet:

- **Is-shubijiet transfruntiera tal-EURES** se jkomplu jippromwovu l-mobbiltà tal-forza tax-xogħol f'reġjuni transfruntiera.
- L-ELA se tkompli tiffacilita l-**aċċess għall-informazzjoni** u aktar trasparenza tar-regoli applikabbli għall-haddiema mobbli transfruntiera.
- Il-Kummissjoni se tikkoopera wkoll mal-komunità tar-riċerka u mal-osservatorju reġjonali tas-suq tax-xogħol biex **izzid l-għarfien** dwar kwistjonijiet li jiffaċċjaw il-vjaġġaturi transfruntiera.
- Il-Kummissjoni se tistabilixxi shubiji strutturati ta' reġjuni tal-fruntieri tal-volontarjat li diġà rrikonoxxew u esperjenzaw **ostakli għall-aċċess għas-suq** minhabba ostakli regolatorji jew amministrattivi u se tgħin lil dawk jiżviluppaw soluzzjonijiet fl-ispirtu ta' suq uniku minn isfel għal fuq.
- Il-Kummissjoni se tkompli tqajjem kuxjenza dwar il-**Qafas Ewropew tal-Kwalifiki** u se tgħin biex tittejjeb l-implimentazzjoni fir-reġjuni transfruntiera biex tappoġġa l-fehim, it-trasparenza, il-komparabbiltà u r-rikonoxximent tat-tipi u l-livelli kollha ta' kwalifiki, inklużi dawk miksubin barra mill-istituzzjonijiet tal-edukazzjoni għolja.
- Fil-qasam tat-tassazzjoni, il-Kummissjoni habbret fil-Pjan ta' Azzjoni tagħha għal **Tassazzjoni Ġusta u Sempliċi** li jappoġġa l-Istrateġija ta' Rkupru⁴¹ minn Lulju 2020, Komunikazzjoni li tqis id-drittijiet eżistenti tal-kontribwenti skont il-liġi tal-UE flimkien ma' Rakkomandazzjoni lill-Istati Membri biex itejbu s-sitwazzjoni taċ-ċittadini bħala kontribwenti li jiffaċċjaw ostakli tat-taxxa transfruntiera, bħal pereżempju l-vjaġġaturi transfruntiera⁴². L-għan huwa li jiġu elenkati d-drittijiet eżistenti bbażati fuq il-ġurisprudenza u l-prattika, sabiex il-kontribwenti u l-amministrazzjonijiet tat-taxxa jsiru konxji minn dawn id-drittijiet u l-obbligi u b'hekk tissahħaħ ir-relazzjoni bejn il-kontribwenti u l-amministrazzjonijiet tat-taxxa.

3.4. Ir-reġjuni tal-fruntieri għall-Patt Ekoloġiku Ewropew

In-natura u l-klima ma jirrikonoxxux fruntieri magħmula mill-bniedem. L-isfidi marbuta mat-tibdil fil-klima u mal-ambjent juru l-benefiċċji tal-kooperazzjoni bejn il-fruntieri. Il-Patt

³⁹ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Regjuni dwar il-kisba sal-2025 taż-Żona Ewropea tal-Edukazzjoni - COM(2020) 625 final, 30.9.2020.

⁴⁰ https://www.benelux.int/files/4815/1721/2154/M20181_FR_.docx.pdf

⁴¹ COM(2020) 312 final.

⁴² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12627-EU-taxpayers%20%80%99-rights-simplified-procedures-for-better-tax-compliance-Recommendation-_mt

Ekoloġiku Ewropew⁴³ huwa r-rispons tal-UE għall-isfidi relatati mal-klima u mal-ambjent, u jinkludi azzjoni biex tiżdied il-kooperazzjoni bejn il-fruntieri f'diversi setturi. Il-fruntieri nazzjonali bejn l-Istati Membri spiss jifframmentaw it-territorji naturali, u b'hekk jagħmlu l-ġestjoni u l-protezzjoni tagħhom anqas effettivi, speċjalment meta japplikaw oqfsa legali differenti. Dan għandu impatt fuq il-bijodiversità u l-effiċjenza fir-riżorsi, fost kwistjonijiet oħra. Fil-konsultazzjoni pubblika tal-2020, ir-rispondenti indikaw li t-tħassib ewlieni tagħhom kien l-ekonomija ċirkolari, il-ġestjoni kongunta tal-parks naturali u l-provvista u d-distribuzzjoni tal-enerġija rinnovabbli.

L-istrateġija tal-UE għall-bijodiversità għall-2030⁴⁴ turi li l-protezzjoni tal-bijodiversità ma tistax tkun limitata għall-konfini nazzjonali. Perezempju, dan jeħtieġ l-istabbiliment ta' kurituri ekoloġiċi biex jinżammu u jittejjbu l-ekosistemi b'saħħithom. Għal dan, il-kooperazzjoni bejn il-fruntieri hija essenzjali. Bl-istess mod, id-Direttiva Qafas dwar l-Ilma titlob koordinazzjoni ta' miżuri li jkopru d-distrett kollu tal-baċir tax-xmara, inkluż bejn il-fruntieri. Madankollu, kooperazzjoni bħal din mhux dejjem tiffunzjona tajjeb daqs kemm suppost. Skont id-Direttivi dwar l-Għasafar u l-Habitats li jstabbilixxu n-network Natura 2000, regoli ta' implimentazzjoni nazzjonali differenti jista' jkollhom impatti negattivi fuq il-ġestjoni ambjentali tat-territorji transfruntiera. Tul xi xmajjar fuq il-fruntiera, iż-żewġ xtut jistgħu jiġu ġestiti b'modi pjuttost differenti, skont jekk ikunux irregistrati bhala siti ta' Natura 2000. Meta dan iseħh, il-miżuri ta' protezzjoni ambjentali jiġu applikati b'mod differenti, li jista' jimmina l-effettività tagħhom. L-istess japplika għal hafna parks naturali transfruntiera. Protezzjoni aktar koordinata u koerenti tas-siti ta' Natura 2000 jenħtieġ li tiżgura miżuri ta' implimentazzjoni aktar integrati. Il-korpi legali Ewropej ta' natura transfruntiera, bħar-REKT, jenħtieġ li jkunu involuti fil-hidma għal dan il-ghan.

L-ippjanar tal-ġestjoni tar-riskju ta' diżastri huwa qasam ieħor fejn il-kooperazzjoni bejn il-fruntieri hija vitali. Il-Mekkanizmu tal-Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili⁴⁵ jirrikjedi li l-Istati Membri jirrapportaw regolarment dwar miżuri ta' prevenzjoni u ta' thejjiija ta' prijorità għal riskji ewlenin li għandhom impatti transfruntiera. Barra minn hekk, l-istrateġiji settorjali jistgħu jkunu importanti wkoll fl-indirizzar tar-riskji, inkluż bejn il-fruntieri, perezempju l-pjanijiet għall-ġestjoni tar-riskju ta' għargħar, il-pjanijiet għall-protezzjoni tal-foresti, jew l-istrateġiji nazzjonali u reġjonali għall-adattament għat-tibdil fil-klima. Dawn huma appoġġati minn dispożizzjonijiet fil-leġiżlazzjoni tal-UE, eż. il-htieġa għal koordinazzjoni transfruntiera għall-baċiri tax-xmajjar kif previst fid-Direttiva dwar l-Għargħar⁴⁶.

Il-valutazzjoni madwar l-UE tal-pjanijiet nazzjonali dwar l-enerġija u l-klima⁴⁷ turi li għad hemm hafna potenzjal li jiġu sfruttati inizjattivi reġjonali transfruntiera fis-settur tal-enerġija billi tittejjeb il-kooperazzjoni bejn l-Istati Membri u billi jintużaw il-fondi tal-UE. Ftit pajjiżi qed jippjanaw użu aħjar tal-enerġija rinnovabbli u miżuri għall-effiċjenza enerġetika f'kooperazzjoni ma' oħrajn. Il-valutazzjoni identifikat ukoll il-htieġa li wiehed jibni fuq l-avvanzi regolatorji. Il-

⁴³ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Regġuni, "Il-Patt Ekoloġiku Ewropew" - COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

⁴⁴ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Regġuni "Strateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030 - Inreġġgħu n-natura lura f'hajjitna" - COM(2020) 380 final, 20.5.2020.

⁴⁵ Id-Deciżjoni (UE) 2019/420 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Marzu 2019 li temenda d-Deciżjoni Nru 1313/2013/UE dwar Mekkanizmu tal-Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili (GU L 77I, 20.3.2019, p. 1).

⁴⁶ Id-Direttiva 2007/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2007 dwar il-valutazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskji tal-għargħar (GU L 288, 6.11.2007, p. 27).

⁴⁷ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Regġuni "Valutazzjoni madwar l-UE kollha tal-Pjanijiet Nazzjonali għall-Enerġija u l-Klima Immexxu 'l quddiem it-tranzizzjoni ekoloġika u nippromwovu l-irkpru ekonomiku permezz ta' ppjanar integrat tal-enerġija u tal-klima" - COM(2020) 564 final, 17.9.2020.

Mekkaniżmu Transfruntier Ewropew propost jista' jaghti kontribut sinifikanti, peress li jiffacilita avvanzu regolatorji bhal dawn f'kuntest transfruntier.

Il-penetrazzjoni tal-enerġija rinnovabbli timplika bidla sinifikanti fil-paradimma. Madankollu, is-swieq tal-enerġija għadhom ma jahdmux bejn il-fruntieri bla xkiel kif jagħmlu f'pajjiż. Pereżempju, it-tranzazzjonijiet transfruntiera tal-elettriku ta' spiss ikunu limitati minhabba li l-oqfsa legali ma jippermettux skambji b'vultaġġ baxx tal-elettriku bejn il-fruntieri. Il-komunitajiet tal-enerġija rinnovabbli jista' jkollhom rwol sinifikanti fit-tfassil tat-triq 'il quddiem. Il-legiżlazzjoni Ewropea diġà tistabbilixxi l-kundizzjonijiet għall-Istati Membri biex jinkludu għażliet għall-implimentazzjoni transfruntiera ta' tali komunitajiet fit-traspożizzjonijiet nazzjonali tagħhom. Bl-istess mod, jista' jkun hemm ukoll impedimenti legali biex jiġu introdotti sistemi intelligenti kongunti ta' tishin u ta' tkessih distrettwali f'agglomerazzjonijiet transfruntiera.

- Il-proġett “SEREH – Ir-Regjun tal-Enerġija Intelligenti ta' Emmen-Haren”, taht il-programm CBC Interreg bejn il-Ġermanja u n-Netherlands, diġà qed iwitti t-triq. Dan qed jiżviluppa suq transfruntier tal-elettriku u tal-enerġija decentralizzat, u regjuni oħra tal-fruntieri se jkunu jistgħu jibnu fuq is-sejbiet u r-rakkomandazzjonijiet tiegħu.
- Każ ta' parir dwar il-b-solutions esplora kif it-trasport transfruntier (NL-BE) tas-CO₂ jista' jintuza bhala rizorsa għall-proċessi industrijali fil-Port tal-Baħar tat-Tramuntana.

L-istrategija tal-UE għall-integrazzjoni tas-sistema tal-enerġija⁴⁸ identifikat sfidi godda minn zieda fl-elettrifikazzjoni tas-sistema tal-enerġija, inkluż fit-trasport u fl-industrija. Il-koordinazzjoni bejn l-Istati Membri fir-regjuni tal-fruntieri se tkun essenzjali biex jinghelbu dawn l-isfidi. Grilja elettrika integrata bis-shih f'żoni bhal belt gemellata li testendi lil hinn mill-fruntieri nazzjonali toffri benefiċċji u kumplementarjetajiet kbar f'żoni bhall-produzzjoni tal-enerġija rinnovabbli jew soluzzjonijiet ta' hżin.

Inkonsistenzi legali jew amministrattivi oħrajn jaffettwaw l-iżvilupp tal-enerġija rinnovabbli fiż-żoni tal-fruntiera, bħar-rikonossiment tal-kwalifiki tal-installaturi tat-turbini fotovoltajċi jew eoliċi, jew saħansitra regoli differenti li jirregolaw id-distanza minima mit-turbini eoliċi għal bini residenzjali.

Jenhtieg li -Istati Membri jagħmlu l-aħjar użu mill-opportunitajiet eżistenti għall-kooperazzjoni skont il-qafas ġuridiku applikabbli tal-UE. Pereżempju, id-Direttiva dwar l-Enerġija Rinnovabbli riformulata (RED II) diġà tipprevedi skemi ta' appoġġ kongunti, u skemi ta' appoġġ għall-elettriku rinnovabbli biex ikunu miftuħin għall-produtturi li jinsabu fi Stati Membri differenti. L-adozzjoni ta' dawn l-iskemi jenhtieg li tiġi mhegga hafna fir-regjuni tal-fruntieri. F'żoni funzjonali transfruntiera, pereżempju fi bliet doppji, id-Direttiva dwar is-Suq tal-Elettriku⁴⁹ diġà tippermetti li l-oqfsa regolatorji nazzjonali jifthu komunitajiet tal-enerġija taċ-ċittadini għall-parteciġazzjoni transfruntiera.

Azzjonijiet:

- Il-Kummissjoni se tippovdi appoġġ għall-prevenzjoni u t-thejjija biex jiġu indirizzati r-riskji b'impatt fuq il-kooperazzjoni transfruntiera skont il-qafas tal-**Mekkaniżmu tal-**

⁴⁸ Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Regjuni “Valutazzjoni madwar l-UE kollha tal-Pjanijiet Nazzjonali għall-Enerġija u l-Klima - Nixprunaw Ekonomija Newtrali għall-Klima: Strategija tal-UE dwar l-Integrazzjoni tas-Sistema tal-Enerġija” - COM(2020) 299 final, 8.7.2020.

⁴⁹ Id-Direttiva (UE) 2019/944 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' Ġunju 2019 dwar regoli komuni għas-suq intern għall-elettriku u li temenda d-Direttiva 2012/27/UE (ĠU L 158, 14.6.2019, p. 125).

Unjoni għall-Protezzjoni Ċivili.

- Il-Kummissjoni se tistimula l-kooperazzjoni reġjonali u trasfruntiera u se ssahha il-linji gwida dwar l-**istrateġija nazżjonali ta' adattament** f'kooperazzjoni mal-Istati Membri⁵⁰.
- Il-Kummissjoni se tiehu u se xxerred it-tagħlimiet mehuda mill-proġett pilota "Il-Lussemburgu fi tranzizzjoni: vizjoni għal reġjun funzjonali transfruntier b'emissjonijiet ta' karbonju żero" fil-qafas tal-proċess intergovernattiv tal-**Agenda Territorjali 2030** u se tiehu sehem attiv fit-tixrid tar-rizultati tiegħu lill-komunità usa' tal-fruntieri.
- Permezz tal-**proċess bijoġeografiku ta' Natura 2000**⁵¹, il-Kummissjoni se tappoġġa u se ttejjeb il-koordinazzjoni u l-implimentazzjoni transfruntiera tan-network Natura 2000 u se tgħin biex jintlahqu l-għanijiet tal-istrateġija tal-UE għall-biodiversità għall-2030.
- Iċ-ċentri ta' koordinazzjoni reġjonali, kif previst fir-**Regolament dwar is-Suq tal-Elettriku**, jenhtieg li jqisu kontinwament l-implikazzjonijiet għas-swieq tal-enerġija fir-reġjuni tal-fruntieri.
- Il-Kummissjoni se tesplora u se tiżviluppa l-inizjattivi promettenti skont id-**Direttiva dwar l-Enerġija Rinnovabbli** riformulata (RED II) biex jinkiseb sehem oghla ta' proġetti transfruntiera, inklużi proġetti ibridi li jikkombinaw l-enerġija rinnovabbli mal-ħżin.

⁵⁰ L-Istrateġija l-għdida tal-UE dwar l-Adattament għat-Tibdil fil-Klima tinkludi din u referenzi oħrajn għall-fruntieri. Ara l-Komunikazzjoni COM(2021)82 final, tal-24.2.2021

⁵¹ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/seminars_en.htm

4. KONKLUŻJONI

Għalkemm ir-regjuni tal-fruntieri spiss ikunu geografikament periferiċi u rurali, dawn huma postijiet b'potenzjal għoli għat-tkabbir ekonomiku, imhegga mid-diversità kulturali u lingwistika tagħhom, vantaġġi kompetittivi kumplimentari, natura mhux mittiefsa u destinazzjonijiet tat-turiżmu anqas popolari. Id-distanza tagħhom mill-qalba spiss tista' tiġi kkompensata minn skambji transfruntiera mal-ġirien, kooperazzjoni u azzjoni kongunta. Biex dan isehh, ir-regjuni tal-fruntieri jehtieġ li jkunu fuq quddiem nett u jibbenefikaw bis-shih mill-integrazzjoni Ewropea.

Dak li l-Ewropa toffri lir-regjuni tal-fruntieri tagħha huwa emblematicu tal-impenn tagħha għal aktar integrazzjoni. L-istorja, inklużi żminijiet riċenti hafna, turi li l-ebda pajjiż ma jista' jfendi għal rasu. Din hija r-raġuni għaliex il-Kummissjoni hija tal-fehma li wasal iż-żmien li tizdied il-kooperazzjoni transfruntiera f'kull aspett, fis-setturi kollha u bejn is-setturi. Din il-fehma hija kondiviża mill-partijiet ikkonċernati tal-fruntieri li esprimew ix-xewqa tagħhom għal aktar integrazzjoni, b'mod partikolari permezz tal-Alleanza Ewropea taċ-Ċittadini Transfruntiera⁵².

Sabiex tinbena r-reżiljenza fir-regjuni transfruntiera, dawn jehtieġu appoġġ mil-livelli kollha tal-gvern. Il-pożizzjoni unika tagħhom jenhtieġ li tirċievi aktar attenzjoni permezz ta' firxa ta' inizjattivi, proġetti pilota jew każijiet ta' ttestjar fejn l-objettiv jenhtieġ li jkun li r-regjuni tal-fruntieri jkunu jistgħu jiehdu minn dak li jahdem l-aħjar fuq kull naħa tal-konfini nazzjonali. Jenhtieġ li dawn jingħataw aktar libertà u flessibilità biex jittestjaw l-ideat u s-soluzzjonijiet, u jkun jista' jkollhom rwol aktar attiv fl-iżvilupp tagħhom, speċjalment fit-tfassil kongunt, fil-kondiviżjoni u fil-koġestjoni ta' proġetti u servizzi għall-benefiċċju tal-persuni kollha li jgħixu tul il-fruntieri.

Fl-aħhar nett, il-Kummissjoni Ewropea hija tal-fehma li r-regjuni transfruntiera li jmissu mal-pajjiżi tal-adeżjoni jehtieġ li jkollhom vuċi aktar b'saħħitha li tippermettilhom ikunu involuti aktar mill-qrib fil-proċess tal-integrazzjoni Ewropea. Għal dan il-ghan, il-Kummissjoni se tfittex li tassocja dawn ir-regjuni mal-inizjattivi u mal-azzjonijiet deskritti fit-taqsimiet preċedenti ta' dan ir-rapport. Dan se jgħin biex jittejjbu l-kundizzjonijiet għall-iżvilupp tas-soċjetà ċivili, għal governanza lokali u amministrazzjoni pubblika aktar effiċjenti, riforma u tranżizzjonijiet demokratiċi, u jipromwovi relazzjonijiet u rikonċiljazzjoni tajbin mal-ġirien.

⁵² <https://cor.europa.eu/en/engage/Pages/cross-border-alliance.aspx>

Il-pjan ta' azzjoni tal-2017 – deskrizzjoni tal-progress li sar fl-implimentazzjoni tal-azzjonijiet tal-10:

	Isem	Il-Progress
1	Jissahhu l-kooperazzjoni u l-iskambji	<ul style="list-style-type: none"> Inholqot pjattaforma online biex taqşam il-prattika tajba, id-dokumentazzjoni utli, u l-avvenimenti bejn il-partijiet ikkonċernati transfruntiera. Il-pjattaforma giet imġedda u mmedija mill-ġdid f'Jannar 2021⁵³ inkluża strategija ġdida ta' komunikazzjoni għan-Network ta' Punti Fokali fuq il-Fruntiera u serje ta' avvenimenti online immirati. Il-Kummissjoni Ewropea tikkoopera mal-Kumitat tar-Regjuni u ma' organizzazzjonijiet oħrajn fl-identifikazzjoni tal-effetti tal-gheluq tal-fruntieri kkawżat mill-COVID-19 u harġet rapport. Il-proġetti pilota li jindirizzaw l-ostakli fil-fruntieri (taħt l-isem tal-marka b-solutions⁵⁴) ġew appoġġati matul il-perjodu kollu. Din il-hidma għadha għaddejja wara s-suċċess tal-ewwel sejha (ġew konklużi u ddokumentati 43 każ⁵⁵, 47 każ addizzjonali qed jiġu implimentati fl-2021).
2	Titjib fil-proċess legiżlattiv	<ul style="list-style-type: none"> Il-Pakkett għal Regolamentazzjoni Ahjar li jiggwida l-proċess tat-tfassil tal-legiżlazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea fih għodda speċifika għall-valutazzjonijiet tal-impatt territorjali, inkluż test border-blindness. Madankollu, mill-introduzzjoni tiegħu, ma kienx possibbli li t-test jiġi applikat għal hafna proposti legiżlattivi, saħansitra anqas bil-wasla tal-pandemija tal-COVID-19 li kienet teħtieġ reazzjonijiet ta' emerġenza. Kien hemm skambji limitati mal-Istati Membri dwar l-introduzzjoni ta' testijiet border-blindness u aktar koordinazzjoni meta ġew trasposti d-direttivi tal-UE. Madankollu, ġew introdotti xi inizjattivi interessanti. Pereżempju, in-Netherlands u l-Belġju (Flanders) stabbilew grupp ta' hidma amministrattiv dwar l-ostakli transfruntiera biex ifittex soluzzjonijiet għal punti ta' kongestjoni legiżlattivi fl-iżvilupp ta' infrastruttura transfruntiera. L-amministrazzjoni Netherlandiża harġet ukoll dokument ta' gwida dwar l-effetti fuq il-fruntieri bħala għodda għall-Gvern biex jifhem l-implikazzjonijiet ta' politiki, liġijiet u regolamenti godda jew mibdula għan-nies, in-negozji u l-amministrazzjonijiet fir-regjuni tal-fruntieri.
3	L-iffaċilitar tal-amministrazzjoni pubblika transfruntiera	<ul style="list-style-type: none"> Il-pjan ta' azzjoni dwar il-Gvern elettroniku jistabbilixxi l-kundizzjonijiet qafas għall-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' darba biss. L-<i>elementi kostitwenti</i> tiegħu jippermettu lill-awtoritajiet reġjonali fir-regjuni tal-fruntieri jimplementaw soluzzjonijiet tal-Gvern elettroniku. L-isfida ewlenija kienet li jiġu identifikati l-elementi speċifiċi ta' natura ta' regjun tal-fruntiera.

⁵³ <https://futurium.ec.europa.eu/en/border-focal-point-network>

⁵⁴ www.b-solutions.eu

⁵⁵ <https://futurium.ec.europa.eu/en/border-focal-point-network/b-solutions/b-solutions-solving-border-obstacles-compendium-now-accessible>

		<ul style="list-style-type: none"> • Xi każijiet b-solutions indirizzaw l-interoperabilità tal-proċeduri, bhall-użu ta' formola komuni tat-taxxa. • Il-Kummissjoni qed taħdem fuq proġetti pilota li jippromwov u l-akkwist pubbliku transfruntier. • Permezz tal-programm Ewropa Diġitali, il-Kummissjoni tappoġġa l-implimentazzjoni ta' Ċentri Ewropej għall-Innovazzjoni Diġitali, biex tappoġġa lill-SMEs fl-innovazzjoni diġitali. Hija qed tippromwovi l-idea li xi whud minn dawn iċ-ċentri jkunu ta' natura transfruntiera.
4	Il-forniment ta' informazzjoni u assistenza affidabbli u li tinftiehem	<ul style="list-style-type: none"> • F'Ottubru 2018, daħal fis-seħħ ir-Regolament li jistabbilixxi gateway diġitali unika (SDG) biex jipprovdi liċ-ċittadini u lin-negozji tal-UE b'aċċess uniku għal servizzi ta' informazzjoni, ta' proċedura, ta' assistenza u ta' soluzzjoni tal-problemi. L-importanza tal-SDG għar-reġjuni tal-fruntieri giet integrata bis-shih fil-proċess. Il-Kummissjoni bdiet tippromwovi s-servizzi tal-SDGs lill-utenti finali u lill-multiplikaturi permezz ta' avvenimenti diġitali, inkluż fir-reġjuni tal-fruntieri. • SOLVIT se jistinka biex ikun parti mis-servizzi tal-SDGs għall-assistenza lil persuni li d-drittijiet tagħhom ikunu nkisru mill-awtoritajiet pubbliċi fi Stat Membru iehor. Din hija għodda b'saħħitha; madankollu, huwa diffiċli li wiehed li wiehed ifittex il-każijiet irregistrati kollha minn perspettiva transfruntiera. Il-Kummissjoni se tistinka biex tintegra xi termini ta' tiftix li jistgħu jkunu ta' użu għall-Punt fokali tal-Fruntiera. Madankollu, il-kooperazzjoni mas-servizzi rilevanti kienet tajba u l-informazzjoni dejjem giet kondiviża. • Is-servizz Pariri tal-Ewropa Tiegħek ra żieda qawwija fil-mistoqsijiet minn persuni li jgħixu f'reġjuni tal-fruntieri, wara l-introduzzjoni ta' miżuri ta' kontroll tal-fruntieri mhux ikkoordinati u li jinbidlu malajr biex jiġi miġġieled l-effett tal-pandemija tal-COVID-19. Ix-xogħol u l-hajja tal-familja ġew affettwati b'mod partikolarment negattiv.
5	L-appoġġ tal-impjiegi transfruntieri	<ul style="list-style-type: none"> • Il-promozzjoni u l-faċilitazzjoni tal-impjiegi transfruntier: L-UE għandha kważi 2 miljun haddiem tal-fruntieri (l-aktar minn FR, DE u PL li jaħdmu l-aktar fil-DE, fl-CH, fil-LU u fl-AT)⁵⁶. Xi fruntieri f'dawn il-pajjiżi huma mghammra biex jipprovdu informazzjoni vitali lil xi whud minn dawn il-haddiema (eż. shubiji transfruntiera tal-EURES, in-Network "Infobest", "Groupement transfrontalier européen", "Die Grenzgänger", "GrensInfo", eċċ.). Madankollu, hafna fruntieri għad ma għandhomx servizzi ta' informazzjoni u b'hekk ixekklu l-potenzjal għall-impjiegi transfruntiera, eż. il-kopertura tas-shubijiet transfruntiera tal-EURES għadha parzjali. Barra minn hekk, in-nuqqas ta' integrazzjoni tad-<i>data</i> dwar is-suq tax-xogħol miż-żewġ naħat ta' fruntiera jfixkel l-integrazzjoni tas-suq tax-xogħol f'reġjuni transfruntiera, jiġifieri billi ma jiffaċilita l-ebda azzjoni għall-promozzjoni ta' impjiegi transfruntiera. • Linji gwida skont il-COVID-19. Il-Kummissjoni harġet linji gwida biex thegħeġ lill-Istati Membri jippermettu d-dhul ta' haddiema transfruntiera.

⁵⁶ Rapport tal-2019 dwar il-mobbiltà intra-UE: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=mt&pubId=8242&furtherPubs=yes>

		<ul style="list-style-type: none"> • Data dwar l-impjiegi transfruntieri. Ara hawn taht, taht il-punt 10 “Evidenza tal-bini”. • Dimensjoni tal-kooperazzjoni transfruntiera tal-inizjattivi tal-UE. Il-Punt Fokali fuq il-Fruntiera eżamina diversi inizjattivi ewlenin (eż. il-pjan ta’ azzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, ir-rapport ta’ attività tal-EURES) biex jiżgura li dawn jindirizzaw id-dimensjoni transfruntiera b’mod adegwat.
6	Il-promozzjoni tal-multilingwiżmu fil-fruntieri	<ul style="list-style-type: none"> • L-inizjattiva Ewropea dwar it-Tikketta tal-Lingwi⁵⁷ tagħti l-aktar inizjattivi innovattivi għat-tagħlim tal-lingwi fil-pajjiżi tal-programm Erasmus+. “It-tnehhija tal-ostakli lingwistiċi biex jinholqu reġjuni tal-fruntieri aktar dinamiċi” kienet waħda miż-żewġ prijoritajiet tagħha għal bejn l-2018 u l-2020. Il-proġetti fil-kompendju tal-2019 juru azzjonijiet possibbli li għandhom jiġu implimentati fir-reġjuni tal-fruntieri⁵⁸. • Erasmus+ ipprova finanzjament għal 25 proġett ta’ kooperazzjoni fil-qasam tal-edukazzjoni fl-iskejjel li jheggu t-tagħlim u l-gharfien ta’ lingwa minn kmieni u jiżviluppaw għażliet ta’ tagħlim bilingwi, speċjalment fir-reġjuni tal-fruntieri⁵⁹. • Pubblikazzjonijiet fi School Education Gateway, il-pjattaforma online iffinanzjata mill-Erasmus+ għall-professjonisti li jaħdmu fl-edukazzjoni fl-iskejjel, enfasizzaw l-importanza tal-kooperazzjoni transfruntiera u t-tagħlim tal-lingwi⁶⁰.
7	L-iffaċilitar tal-aċċessibilità transfruntiera	<ul style="list-style-type: none"> • Il-Kummissjoni Ewropea għamlet disponibbli mmappjar tal-knessjonijiet ferrovjarji transfruntiera neqsin (2018). Dan irriżulta f’konferenza kbira li laqqgħet lill-partijiet ikkonċernati mill-komunitajiet tat-trasport transfruntier u mill-komunitajiet tat-trasport pubbliku fl-2019⁶¹. • Għadha għaddejja hidma ulterjuri dwar l-esplorazzjoni ta’ kemm diġà jeżistu servizzi transfruntiera tat-trasport pubbliku, l-identifikazzjoni ta’ lakuni u t-tnejn ta’ gwida. • Skont l-inizjattiva b-solutions, 10 mill-ewwel 43 proġett eżaminaw it-trasport transfruntier u identifikaw soluzzjonijiet għall-problemi legali eżistenti.
8	Il-promozzjoni tal-ġbir flimkien tal-faċilitajiet	<ul style="list-style-type: none"> • L-immappjar komprensiv ta’ servizzi tal-kura tas-saħħa transfruntiera bħal dawn tul il-fruntieri interni wassal għal grad oghla ta’ sensibilizzazzjoni u fehim kondiviż b’mod wiesa’ mas-settur tas-saħħa u mar-reġjuni transfruntiera bl-istess mod. Dan ipprova wkoll sett ta’ għodod speċifiċi li għandhom jintużaw fl-iskjerament ta’ kanali ta’ kooperazzjoni simili.

⁵⁷ https://ec.europa.eu/education/policies/multilingualism/european-language-initiatives_mt

⁵⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/276c4d9e-433c-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-180951865>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/programs/erasmus-plus/projects_en

⁶⁰ <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/latest/news/border-regions-learning-the-n.htm>

⁶¹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7bdaacc0-05cb-11ea-8c1f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-108771252>

	ghall-kura tas-sahha	<p>Issa hemm komunità tal-kura tas-sahha transfruntiera rikonoxxuta u li qed tikber li ssegwi b'mod attiv it-titjib f'dan is-settur (eż. networks tematiċi tal-kura tas-sahha stabbiliti mill-EUREGHA⁶² u l-Assoċjazzjoni ta' Reġjuni mal-Fruntieri Ewropej).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konferenza ewlenija “It-tishih tal-kooperazzjoni fil-kura tas-sahha f'reġjuni transfruntiera” wriet kazijiet ta' kooperazzjoni fil-kura tas-sahha transfruntiera⁶³ b'appoġġ għal kooperazzjoni simili li għandha tiġi implimentata f'territorji oħra. • Proġett wiehed ta' b-solutions li jindirizza n-nuqqas ta' rikonoxximent awtomatiku tat-tobba bejn il-fruntieri wassal għal ftehimiet bilaterali bejn l-awtoritajiet Franċiżi u Spanjoli biex jipprovdu servizzi tal-kura tas-sahha transfruntiera. • Il-qafas finanzjarju għall-iżvilupp ta' inizjattivi bħal dawn kiber ukoll u se jsir saħansitra aktar importanti bil-generazzjoni li jmiss ta' programmi Interreg. Il-Kummissjoni Ewropea rrakkomandat li jsir investiment f'dan is-settur peress li dan iġib miegħu hafna benefiċċji kemm għall-utenti kif ukoll għall-fornituri.
9	Il-kunsiderazzjoni tal-qafas ġuridiku u finanzjarju għall-kooperazzjoni transfruntiera	<ul style="list-style-type: none"> • Il-qafas finanzjarju għall-kooperazzjoni transfruntiera fl-2021-2027 ġie stabbilit fil-Qafas Finanzjarju Pluriennali u ġie ttrasformat f'Regolament Interreg ġdid . Dan jinkludi elementi godda biex jiġu promossi prattiki ta' governanza aħjar fir-reġjuni transfruntiera. Il-Kummissjoni impenjat ruħha minn kmieni mal-Istati Membri dwar il-programmazzjoni tal-generazzjoni li jmiss ta' programmi ta' kooperazzjoni transfruntiera Interreg permezz ta' “Dokumenti ta' Orjentazzjoni fil-Fruntieri”, li jistabbilixxu karatteristiċi u opportunitajiet ewlenin għaž-żoni transfruntiera interni kollha tal-UE u tenfasizza l-htieġa li dawn jiġu ttrattati bħala żoni funzjonali. • Il-Kummissjoni għamlet proposta biex issahha il-qafas ġuridiku għall-kooperazzjoni transfruntiera ma' Regolament biex jiġi stabbilit Mekkanizmu Transfruntier Ewropew. L-objettiv ewlieni tiegħu huwa li jipproponi mod kif l-Istati Membri jsovvu l-ostakli legali u amministrattivi li jxekklu l-implimentazzjoni ta' proġetti transfruntiera (investimenti jew servizzi). In-negozjati għadhom għaddejjin.
10	Il-bini ta' evidenza ta' interazzjoni transfruntiera li jinforma t-tehid tad-deċizjonijiet	<ul style="list-style-type: none"> • Ġie implimentat proġett pilota ma' uffiċċji tal-istatistika biex jiġu esplorati l-aħjar modi biex jiġu identifikati l-flussi ta' haddiema transfruntiera madwar l-UE, bi progress promettenti fl-użu ta' <i>data</i> amministrattiva u <i>big data</i>. Qed jithejja proġett ta' segwitu. • Il-Kummissjoni Ewropea appoġġat l-istabbiliment ta' network ta' uffiċċji tal-istatistika transfruntiera u portali tad-data reġjonali li jinvestigaw prattiki tajbin għall-iżvilupp ta' <i>data</i> transfruntiera. In-network bħalissa huwa ffukat fuq l-iżvilupp ta' <i>data</i> dwar l-ivvjagġar transfruntier lejn ix-xogħol u lura.

⁶² <http://www.euregha.net/crossborderhealthcare/>

⁶³ https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/booklet_enhancing_healthcare_cooperation.pdf

		<ul style="list-style-type: none"> • Abbażi ta' din il-kooperazzjoni, il-Eurostat hareġ sett imtejjeb ta' tabelli reġjonali mill-Istharrig dwar il-Forza tax-Xogħol, li jipprovdi informazzjoni aktar rikka dwar ix-xogħol transfruntier. Dan se jipprovdi aktar appoġġ biex jitkejjel l-ghadd ta' haddiema transfruntiera abbażi ta' <i>data</i> amministrattiva. • Il-Kummissjoni se tappoġġa analizi mtejba tad-<i>data</i> dwar is-suq tax-xogħol reġjonali, b'enfasi fuq ir-reġjun transfruntier kollu, biex tippovdi informazzjoni lill-Istati Membri dwar każijiet fejn l-ivvjaġġar transfruntier għandu l-potenzjal li jibbilanċja swieq mhux uniformi.
--	--	---